

1 Care sunt condițiile pentru obținerea divorțului?

Instanța pronunță divorțul în baza unei cereri depuse de unul dintre soți. În cursul procedurii, instanța stabilește dacă există sau nu temei pentru divorț, și anume dacă raporturile dintre soți s-au deteriorat sau nu și care sunt motivele deteriorării.

Se consideră în mod automat că raporturile dintre soți s-au deteriorat în cazul în care căsătoria a durat cel puțin un an, soții nu au locuit împreună timp de cel puțin șase luni, iar celălalt soț se alătură acțiunii de divorț. Instanța nu stabilește motivele pentru deteriorarea raporturilor dintre soți, însă pronunță divorțul dacă ajunge la concluzia că declarațiile concordante ale soților privind destrămarea căsătoriei și intenția lor de a obține divorțul sunt adevărate și dacă soții prezintă:

o hotărâre definitivă a instanței de aprobare a acordului referitor la încredințarea și dreptul de vizită privind copiii lor minori care nu au dobândit capacitate juridică deplină, pentru perioada ulterioară divorțului;

un acord scris, cu semnături autentificate oficial, privind aspectele de ordin financiar, drepturile și obligațiile referitoare la locuința comună a soților, precum și eventualele obligații de întreținere pentru perioada ulterioară divorțului.

În cazul în care soții au un copil minor, nu se acordă divorțul dacă există motive speciale care arată că acest lucru contravine intereselor copilului (de exemplu, handicap fizic sau psihic). Divorțul nu se acordă decât după pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive privind încredințarea copilului minor și dreptul de vizită pentru perioada ulterioară divorțului.

În cazul în care soțul/soția care nu poartă vina principală pentru destrămarea căsătoriei prin încălcarea obligațiilor matrimoniale nu este de acord cu divorțul și ar fi grav afectat(ă) de divorț, instanța respinge acțiunea de divorț dacă există circumstanțe extraordinare care indică faptul că respectiva căsătorie ar trebui menținută. Cu toate acestea, în cazul în care soții nu au locuit împreună timp de cel puțin trei ani, instanța desface căsătoria dacă raporturile dintre soți s-au deteriorat.

2 Care sunt motivele de divorț?

Motivul pentru divorț este reprezentat de deteriorarea profundă, permanentă și iremediabilă a raporturilor dintre soți, excluzând orice posibilitate ca soții să mai fie capabili să își reia viața în comun.

3 Care sunt efectele juridice ale unui divorț în ceea ce privește:

3.1 relațiile personale dintre soți (de exemplu numele de familie)

Un soț care a adoptat numele de familie al celuilalt soț poate să notifice Oficiul de stare civilă (*matriční úřad*) în termen de șase luni de la pronunțarea hotărârii de divorț definitive că dorește să revină la numele său de familie anterior sau că va înceta să adauge numele de familie al celuilalt soț la numele său inițial.

3.2 împărțirea bunurilor soților

Bunurile comune ale soților încetează să mai fie deținute în comun de la data divorțului.

În cazul în care patrimoniul comun este lichidat, distrus sau redus, obligațiile și drepturile comune anterioare se dizolvă printr-un acord. Acordul trebuie să fie redactat în scris în cazul în care a fost încheiat în timpul căsătoriei sau în cazul în care are ca obiect un bun pentru care contractul de transfer al dreptului de proprietate prevede, de asemenea, un acord scris. Dacă soții nu ajung la un acord cu privire la bunurile comune, instanța stabilește partajul acestora la cererea unuia dintre soți. Atunci când stabilește partajul bunurilor comune, instanța pornește de la premisa că soții au cote-părți egale din activele care alcătuiesc comunitatea de bunuri. Fiecare dintre soți are dreptul să solicite restituirea contribuției sale la comunitatea de bunuri și este obligat să ramburseze orice sumă plătită din activele comune exclusiv pentru bunurile sale. În timpul partajului, principalele aspecte de care se ține seama sunt nevoile copiilor aflați în întreținere, modul în care fiecare dintre soți a avut grijă de familie (în special, modul în care a îngrijit copiii și locuința familiei), precum și dobândirea și menținerea valorii activelor care constituie comunitatea de bunuri a acestora.

În cazul în care, în termen de trei ani de la pronunțarea divorțului, nu se încheie niciun acord sau nu se depune nicio cerere pentru soluționarea partajului prin hotărâre judecătorească, bunurile mobile corporale sunt considerate ca aparținând persoanei care le utilizează ca proprietar exclusiv pentru nevoile proprii, nevoile familiei sale sau nevoile gospodăriei sale. Alte active corporale mobile și imobile sunt considerate ca fiind deținute în coproprietate, fiecare coproprietar având o cotă-parte egală; același lucru se aplică, de asemenea, altor drepturi de proprietate, creanțe și datorii.

3.3 copiii minori ai soților

Înainte de a pronunța divorțul părinților unui copil minor care nu are capacitate juridică deplină, instanța stabilește drepturile și obligațiile soților cu privire la copil pentru perioada ulterioară divorțului. În special, instanța indică părintele căruia i se încredințează copilul și modul în care fiecare dintre părinți va contribui la întreținerea copilului.

3.4 obligația de a plăti pensie de întreținere celuilalt soț?

Unul dintre cei doi foști soți are datoria de a-l întreține pe celălalt fost soț dacă acesta/aceasta nu este capabil(ă) să se întrețină în mod independent, atunci când o astfel de incapacitate își are originea în căsătorie sau are legătură cu aceasta. Pentru a stabili obligația de întreținere, se ține seama de vârstă, de starea de sănătate la momentul divorțului și momentul când încetează obligația de îngrijire față de copiii rezultați din căsătorie. În cazul în care soții nu ajung la un acord privind cuantumul întreținerii, instanța decide în acest sens, pe baza unei cereri din partea unuia dintre soți. Întreținerea poate fi plătită sub forma unei sume forfetare sau în tranșe.

În cazul în care soții sau cuplul divorțat nu ajung la un acord cu privire la întreținere, instanța poate institui obligația de întreținere pe baza unei cereri formulate de soțul/soția care nu a fost cauza principală a destrămării căsătoriei și care a suferit prejudicii importante ca urmare a divorțului, pentru o perioadă de maxim trei ani de la divorț.

Dreptul la întreținere încetează în cazul în care fostul soț/fosta soție beneficiar(ă) se recăsătorește sau încheie un parteneriat înregistrat.

4 Ce înseamnă, în termeni practici, termenul legal de „separare legală”?

Conceptul de separare legală nu există în Republica Cehă.

5 Care sunt condițiile pentru separarea legală?

A se vedea întrebarea 4.

6 Care sunt efectele juridice ale separării legale?

A se vedea întrebarea 4.

7 Ce înseamnă, în practică, termenul „anularea căsătoriei”?

Instanța anulează o căsătorie, inclusiv din oficiu, dacă aceasta a fost încheiată cu un bărbat sau o femeie care era deja căsătorit(ă) ori cu o persoană care a încheiat anterior un parteneriat înregistrat sau un alt tip de uniune consensuală în străinătate, în cazul în care căsătoria, parteneriatul sau uniunea respectivă produce efecte în continuare; precum și dacă aceasta a fost încheiată între un ascendent și un descendent, între frați sau între persoane legate prin adopție. Instanța anulează o căsătorie pe baza unei cereri introduse de soțul/soția al cărui (cărei) consimțământ pentru încheierea căsătoriei a fost obținut prin constrângere (utilizarea violenței ori amenințări cu violența) sau a rezultat dintr-o eroare privind identitatea soțului vizat sau natura negocierilor matrimoniale. Cererea trebuie să fie prezentată în termen de un an de la data la care soțul/soția în cauză a putut pentru prima oară să o formuleze, ținând seama de împrejurări, sau de la data la care aceasta a aflat situația reală. Instanța anulează o căsătorie pe baza unei cereri formulate de o persoană care are un interes legitim în acest sens, în cazul în care căsătoria a fost încheiată în pofida existenței unui obstacol juridic (de exemplu, calitatea de minor a unuia dintre soți sau incapacitatea de a efectua acte juridice; aceasta nu se aplică în cazul capacității juridice limitate).

Căsătoria este nulă dacă cel puțin una dintre persoanele care doresc să încheie căsătoria nu îndeplinește condițiile obligatorii privind consimțământul pentru căsătorie, ceremonia de celebrare a căsătoriei sau alte aspecte legate de aceasta.

8 Care sunt condițiile pentru anularea căsătoriei?

A se vedea întrebarea 7.

9 Care sunt efectele juridice ale anulării căsătoriei?

O căsătorie anulată în instanță este considerată ca și cum nu ar fi fost încheiată niciodată (efect *ex tunc*). Cu toate acestea, până în momentul în care instanța o declară nulă, căsătoria respectivă este considerată valabilă. Dispozițiile care reglementează drepturile și obligațiile soților cu privire la copiii și la bunurile lor după anularea unei căsătorii sunt aceleași cu dispozițiile aplicabile în cazul unui divorț. La anularea unei căsătorii, orice declarație formulată de către așa-ziii soți în ceea ce privește numele lor de familie devine, de asemenea, nulă. Ambii soți revin ulterior la numele lor inițiale și nu au dreptul să își aleagă numele de familie al celeilalte persoane. După anularea căsătoriei, numele de familie al copiilor rămân neschimbate. Presumpția de paternitate rămâne asupra soțului mamei, inclusiv după ce căsătoria fost anulată.

10 Există mijloace alternative extrajudiciare pentru rezolvarea chestiunilor legate de divorț, fără recurgerea la instanță?

Există diverse servicii de consiliere privind raporturile familiale, matrimoniale și interpersonale. O altă opțiune este medierea. Mai multe detalii sunt disponibile pe site-ul internet al Asociației Mediatorilor din Republica Cehă și al Asociației Consilierilor în materie de căsătorie și familie din Republica Cehă – a se vedea link-urile de mai jos. Cu toate acestea, desfacerea căsătoriei prin divorț poate avea loc numai pe baza unei hotărâri judecătorești de divorț definitive pronunțate de o instanță.

11 Cui ar trebui să adresez cererea mea (petiția mea) de divorț/separare legală/anulare a căsătoriei? Ce formalități trebuie respectate și ce acte ar trebui să atașez la cererea mea?

Cererile de divorț sau de anulare a căsătoriei se depun la instanța teritorială (*okresní soud*) din districtul în care cuplul a avut ultimul domiciliu comun în Republica Cehă, cu condiția ca cel puțin unul dintre soți să domicilieze în raza teritorială a instanței. În cazul în care nu există o astfel de instanță teritorială, competența aparține instanței generale a soțului care a nu depus cererea de sesizare a instanței și dacă nu există o astfel de instanță, atunci este competentă instanța generală a soțului care a depus cererea de sesizare a instanței. Instanța generală a unei persoane fizice este instanța teritorială competentă în districtul în care persoana respectivă își are domiciliul și, în cazul în care aceasta nu are domiciliu, în care locuiește persoana respectivă. Domiciliul înseamnă locul în care o persoană locuiește cu intenția de a rămâne permanent (de asemenea, pot exista mai multe astfel de locuri, prin urmare toate instanțele respective pot fi considerate „instanță generală”). Pentru mai multe detalii, a se consulta informațiile privind competența judiciară. Cererea trebuie să fie formulată în scris, trebuie să indice în mod clar instanța căreia îi este adresată și persoana care o depune; aceasta trebuie să precizeze, de asemenea, cu claritate, părțile (prenumele întreg, numele de familie, data nașterii sau codul numeric personal, adresa domiciliului stabil sau adresa poștală) și căsătoria la care se referă (data la care a fost încheiată căsătoria și circumstanțele, evoluția și cauzele destrămării acesteia). Cererea trebuie să fie semnată și datată. În cazul în care ambii soți au convenit asupra divorțului, cererea trebuie să conțină semnăturile ambilor soți. Faptele invocate în cerere ar trebui să fie dovedite prin documente justificative.

12 Pot obține asistență judiciară în vederea acoperirii cheltuielilor de judecată?

În general, părțile nu au dreptul la despăgubiri pentru costurile aferente procedurii de divorț, de anulare a căsătoriei sau de declarare a nulității căsătoriei. Instanța poate acorda despăgubiri pentru astfel de costuri, integral sau parțial, în cazul în care circumstanțele cauzei sau situația părților justifică acest lucru. La cerere, președintele instanței (*předseda senátu*) poate acorda unei părți o scutire integrală sau parțială de la plata cheltuielilor de judecată, cu condiția ca acest lucru să fie justificat de situația părții respective și ca acțiunea să nu implice o cerere arbitrară ori în mod evident inutilă sau obstrucționarea unui drept. În cazul în care este necesar să se protejeze interesele unei părți la procedură, partea respectivă poate, de asemenea, să solicite instanței să îi desemneze un reprezentant (un avocat). Instanța poate, de asemenea, să numească un avocat înainte de începerea procedurii, însă partea în cauză trebuie să îndeplinească condițiile de scutire de la plata taxelor judiciare. Aceasta trebuie să prezinte instanței dovezi privind situația socială și veniturile sale. De asemenea, presupunând că cerințele prevăzute în Legea privind avocații sunt îndeplinite, se poate depune o cerere la baroul ceh (*Česká advokátní komora*) pentru furnizarea de asistență juridică de către un avocat cu titlu gratuit sau cu onorariu redus.

13 Este posibil să atac o hotărâre de divorț/separare legală/anulare a căsătoriei?

Se poate introduce o cale de atac împotriva unei hotărâri de divorț sau de anulare a căsătoriei în termen de cincisprezece zile de la primirea unui exemplar din hotărârea instanței. Calea de atac se prezintă în scris la instanța care a pronunțat hotărârea atacată. În cazul în care se pronunță o hotărâre de rectificarea a hotărârii inițiale, termenul reîncepe să curgă de la data la care hotărârea rectificativă produce efecte. Se consideră, de asemenea, că o cale de atac a fost introdusă în termen, chiar dacă aceasta a fost prezentată după expirarea termenului de cincisprezece zile, în cazul în care apelantul a acționat conform unor instrucțiuni incorecte furnizate de instanță cu privire la calea de atac. Hotărârea de divorț pronunțată în baza unei cereri comune a ambilor soți nu poate fi atacată.

14 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre de divorț/separare legală/anulare a căsătoriei emisă de o instanță în alt stat membru să fie recunoscută în acest stat membru?

Dacă hotărârea pronunțată într-un alt stat membru al UE (în afară de Danemarca) intră în domeniul de aplicare temporal al Regulamentului (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului (Regulamentul Bruxelles II bis), hotărârea este recunoscută fără nicio procedură specială. Grefa instanței ia pur și simplu la cunoștință de hotărâre și o înregistrează în mod automat în registrul corespunzător, la prezentarea documentelor cerute, și anume hotărârea definitivă de divorț, separare legală sau anulare a căsătoriei pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru al UE, sau o copie legalizată a hotărârii, însoțită de o traducere oficială în limba cehă și de certificatul menționat la articolul 39 din Regulamentul Bruxelles II bis (sau la articolul 33 din Regulamentul Bruxelles II bis). Instanțele care s-au pronunțat cu privire la divorț, separarea legală sau anularea căsătoriei emit un certificat la cererea unei părți. Obligația de a prezenta un astfel de certificat poate fi suspendată în cazul în care toate informațiile care ar fi înscrise în certificat se regăsesc în hotărârea judecătorească sau în alte documente prezentate (de exemplu, în cazul în care hotărârea prezentată este aprobată ca fiind definitivă).

Cu toate acestea, partea interesată poate depune o cerere la instanța teritorială competentă pentru pronunțarea unei hotărâri de recunoaștere sau de refuz al recunoașterii hotărârii, de exemplu în cazul în care este necesar să se clarifice dacă există sau nu căsătoria în cauză [articolul 21 alineatul (3) din Regulamentul Bruxelles II bis]. În acest caz însă, acesta este doar un drept al părții interesate și nu constituie o obligație; o astfel de hotărâre judecătorească nu este necesară pentru înscrierea obișnuită în registru a hotărârii pronunțate în străinătate.

În cazul în care **hotărârea a fost pronunțată într-un alt stat membru al UE înainte de 1 mai 2004 și cel puțin una dintre părțile la procedură este cetățean ceh**, hotărârile în materie matrimonială sunt recunoscute în baza unei hotărâri speciale a Curții Supreme a Republicii Ceha (*Nejvyšší soud České republiky*). Hotărârile pronunțate în străinătate, aprobate ca fiind definitive, sau alte documente solicitate (de exemplu, certificatul de căsătorie) se depun la Curtea Supremă a Republicii Ceha, împreună cu o traducere oficială în limba cehă și cu o autentificare superioară (supralegalizare, apostilă), cu excepția cazului în care se prevede altfel într-un tratat internațional. Mai multe detalii privind aceste proceduri se găsesc pe site-ul internet al Curții Supreme a Republicii Ceha – a se vedea link-ul de mai jos.

Anumite **acorduri bilaterale privind asistența juridică gratuită**, obligatorii pentru Republica Cehă (acorduri cu Slovacia, Ungaria și Polonia), conțin dispoziții privind recunoașterea hotărârilor judecătorești, cu excepția celor privind drepturile de proprietate, care au fost pronunțate de autoritățile celeilalte părți (inclusiv, de asemenea, hotărârile privind divorțul/separarea legală/anularea căsătoriei), care sunt recunoscute în Republica Cehă fără procedură specială, fiind doar înregistrate de grefă. În acest caz, grefa face o mențiune suplimentară în registru după prezentarea unei hotărâri judecătorești pronunțate în străinătate și aprobate ca fiind definitivă, însoțită de o traducere oficială în limba cehă și cu o autentificare superioară (supralegalizare, apostilă), cu excepția cazului în care se prevede altfel într-un tratat internațional. Procedura descrisă anterior se aplică, în mod evident, numai în situațiile în care hotărârea a fost pronunțată înainte de 1 mai 2004. În caz contrar, se aplică procedura prevăzută în Regulamentul Bruxelles II bis (a se vedea mai sus).

Republica Cehă este parte semnatară la **Convenția privind recunoașterea divorțurilor și separărilor legale** (Haga, 1 iunie 1970). Dacă hotărârea îndeplinește condițiile prevăzute în convenție, practica în vigoare în Republica Cehă nu impune proceduri speciale în fața Curții Supreme a Republicii Ceha în vederea recunoașterii hotărârilor, cu condiția ca hotărârea să fi intrat în vigoare ulterior datei de 11 iulie 1976, și anume data la care Convenția de la Haga a intrat în vigoare pentru Republica Cehă. O astfel de hotărâre pronunțată de o instanță dintr-un alt stat, aprobată ca fiind definitivă, este prezentată grefei însoțită de o traducere oficială în limba cehă și cu o autentificare superioară (supralegalizare, apostilă), cu excepția cazului în care se prevede altfel într-un tratat internațional.

15 Cărei instanțe ar trebui să mă adresez pentru a ataca recunoașterea unei hotărâri de divorț/separare legală/anulare a căsătoriei emisă de o instanță într-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în aceste cazuri?

O hotărâre poate fi contestată pentru motivele specificate la articolul 22 din Regulamentul Bruxelles II bis. În acest caz, se prezintă o cerere instanței teritoriale competente la nivel local, care este instanța generală a persoanei fizice împotriva căreia este îndreptată cererea.

Recunoașterea automată a unei hotărâri judecătorești de către grefa instanței, în temeiul unui acord bilateral sau al Convenției privind recunoașterea divorțurilor și separărilor de drept (Haga, 1 iunie 1970), poate fi împiedicată în cadrul procedurilor administrative prin posibilitatea de a introduce o cale de atac ulterioară în fața instanței regionale competente în conformitate cu sistemul judiciar administrativ.

Nu există nicio cale de atac împotriva recunoașterii unei hotărâri de către Curtea Supremă de Justiție a Republicii Ceha.

16 Care este legislația în materie de divorț pe care instanța o aplică într-o acțiune de divorț între soți care nu locuiesc în acest stat membru sau care sunt de naționalități diferite?

În Republica Cehă, desfacerea căsătoriei prin divorț este reglementată de legislația statului ai cărui cetățeni sunt soții la momentul începerii procedurii de divorț. În cazul în care soții au cetățenii diferite, desfacerea căsătoriei prin divorț este reglementată de legislația statului în care ambii soți au domiciliul stabil sau, în caz contrar, de legislația din Republica Cehă.

În cazul în care divorțul este reglementat de un sistem juridic străin care nu permite desfacerea căsătoriei prin divorț sau permite divorțul numai în condiții extrem de dificile și dacă cel puțin unul dintre soți este cetățean al Republicii Ceha sau cel puțin unul dintre soți are domiciliul stabil în Republica Cehă, se aplică legislația cehă.

Linkuri utile

[Asociația Mediatorilor din Republica Cehă](#)

[Asociația Consilierilor în materie de căsătorie și familie din Republica Cehă](#)

[Curtea Supremă a Republicii Ceha – recunoașterea hotărârilor pronunțate de instanțe din alte state](#)

Ultima actualizare: 21/08/2018

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.